

RADNÓTI MIKLÓS

POGÁNY KÖSZÖNTŐ

VERSEK

A KORTÁRS KIADÁSA
BUDAPEST, 1930

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2015
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5531-39-2 (online)
MEK-14142

TARTALOM

POGÁNY KÖSZÖNTŐ

KÖSZÖNTSD A NAPOT
NAPTESTÜ SZÜZEK, PÁSZTOROK ÉS NYÁJAK
ERDEI ÉNEK VALAHONNAN
TAVASZI SZERETŐK VERSE
POGÁNY KÖSZÖNTŐ
JÁTÉKOS VERS ARATÁS UTÁN

AZ ÁHITAT ZSOLTÁRAI

1 2 3 4 5 6 7 8

SIRÁLYSIKOLY

SIRÁLYSIKOLY
SOK AUTÓ JÁR ITT
SZEGÉNYSÉG ÉS GYŰLÖLET VERSE
MEGBOCSÁJTÁS
„ÉS SZÓLT ÉS BESZÉLT VALA KÁIN ÁBELLEL:”
MÁJUSI IGAZSÁG

VARIÁCIÓK SZOMORÚSÁGRA

ITALOS ÉNEK
VARIÁCIÓ SZOMORÚSÁGRA
BÉKESSÉG
MEDITÁCIÓ

JÁMBOR NAPOK

SZERELMES VERS BOLDOGASSZONY NAPIJÁN
ESTE. ASSZONY, GYEREKKEL A HÁTÁN
TÉLI VERS
Ó FÉNY, RAGYOGÁS, NAPSZEMÜ REGGEL!
ÁDVENT. KÉSEI EMBER
JÁMBOR NAPOK
CSÖNDES SOROK LEHAJTOTT FEJJEL

14. OU VAS-TU, PETIT?

15. VERS L'OEUVRE DE DOUCEUR.

16. IL DIT ENCORE: NON. PUIS A MOI QUI
PARTAIS, IL DIT: QUAND BEAUCOUP DE
JOURS SE SERONT PERDUS, TU REVIEND-
RAS ICI, UN JOUR.

(H. Barbusse: Jésus. Chapitre VI. 36.)

POGÁNY KÖSZÖNTŐ

KÖSZÖNTSD A NAPOT

Most már a kezedet csókolom, - így
paraszt bánattal oly szép megállni
a napban, lelkes földeken csörren
ütődő szárba szökkenve a búza!

Nézd! ahol hevertünk eldőlt a szár,
szigorú táblán szerelmi címer, - hogy
bókol a tájék! bókolva előtted
csúszik a porban a messze torony!

Álmos délután jön: csöndben köszöntsd!
csók virágzik ujjaid csúcsán és
tenyeredben megszületik az árnyék!
Te csak köszöntsd! szétnyitott tenyérrel

köszöntsd a napot, mert most még
feléfordúlva állunk és lelkes
földeken, csillanó földeken csörren
ütődő szárba szökkenve a búza!

NAPTESTÜ SZÜZEK, PÁSZTOROK ÉS NYÁJAK

A pásztor is lassan lejön a hegyről,
karámbazárva fehérén torlódik
a nyáj és napbafürdött szűzek is a
dombról ringó csipőkkel lefelé jönnek
jószagúan s álmatagon, mint minden
ősszel, ha halnak fekete ég alatt a
fák; naptestü szűzek, pásztorok és nyájak
jönnek le lassan a falu felé.

Megtörünk mi is, asszonyainknak
tükrös szeme alatt feketébb lesz az
árnyék s csókunkból ránhavaz a tél:
hajunk is balúl homlokunkba hull és
senki sem simítja meggyulladt szemünk,
csak naptestü szűzek, pásztorok és nyájak
jönnek le lassan a falu felé, hol
terhes felhőkben már összegyűl a bánat.

ERDEI ÉNEK VALAHONNAN

Fejünket majd szépen lehajtjuk,
most a bokrok közt hálunk, mint a
madarak, neszelve hogy ropog
a fiatal őzbak csontja amint
álmában elnyúlva csak nő a
pázsiton, mert barátunk látod,
és talán még két hét; agancsa
helyén már szép apró dúdorok
nőnek és elbőgi álmában
magát, hogy fölriadunk; előbb,
mint a virágok nyitnák ajkuk
a harmat előtt, előbb, - előbb,
a hangjukat imádó részeg
madarak énekénél mert jaj!
oly messze még a derengés is;
majd heverünk csak alvó bokrok
leveleit tépdésve félve
ujjaink között babonásan
nyitott szemekkel nézzük egymást.

TAVASZI SZERETŐK VERSE

Látod!
boldog csókjaink öröme
harsog a fák közt és
árnyékkal áldja
testünket a táj! hallod,

hogy terül a fűvön a
fény és pattan a fákon
dallal a hajtás! csak

csörgető fekete tücskök
zaja dicséri most
fűnek és fának
jó örömét! nézd

a vizen, messze partok
homályos tövén
tükrösen fénylik
tavaszi kedvünk! mert

mi vagyunk most a fű,
a fa, a part, az öröm is
és szépszavú áldása
a tájnak!

POGÁNY KÖSZÖNTŐ

Nézd! dércsipte fáink megőszült
fején ül most a szél és lengő
harangú tornyok között csak
megkondúlnak a jámbor imák!

Csorgó nyálával békés borjú
lépdel még szekerünk után, de
már nem kószál szárnyas szavakkal
szájunk körül halovány ámen!

Megmosakodtunk! tornyok között,
fákon pihenő szélben és most
megőszült fák közt csókokkal tarkán
pogány szemekkel kitavaszodtunk!

A testünket nézd! együtt fakad a
rüggyel drága hús és napbadobált
csókjaink után boldog torokkal
így, istentelenül fölsikoltunk!

JÁTÉKOS VERS ARATÁS UTÁN

Fütyölni jó s jó lenne dúdolva
megmarkolni a kedves fejét mint
vénasszony motyogva ha játszik a
hempergő macskát kapunk előtt
itt a kazlakat hordják s a tarlón
már sikongva jár a lány ha fúj a
szél szoknyák alatt kemény a combja
s a kedves haja is (csak csókolom)
dalos karom között aranykazal!

AZ ÁHITAT ZSOLTÁRAI

1

Szakadt, dúlt ajkunk között forgó
feszülő szavaink is csókká
gömbölyödve bujdosnak itt a
díszes pillák között egymásba-
akadt csodáló szemünkben és
elhálnak hang nélkül; amire
születnek az cifra ajándék,
zsoltáros látás és tudós csók
terebélyén sárga rigóknak
szárnyas, csattogó ölelése.

Régen lehozott fénylő
csillagok akarnak szökni
az ujjaim közül
mert nagyon szeretlek
 látod
őszibokrok duzzadó
bogyófürtjein feszül
életem kedve, érett
kalásznak terheit
érezem és éjjelenként
csókos nyelvem alkonyi
pirossát rácsókolom
némán a tenyeredre.

3

Hűs néha forró kezednek
csúcsos ujjai zenés tornyai
karcsú életemnek, - mely oly
gazdag párás színekben mint
dús csókjaink a csendben -
ha csipkésen kíséri sóhajos
lihegésed és nedves nagy
fogaim szerelmes vacogása.

Karcsú ujjaid között aranyló
narancs az életünk régi kedve,
mert valamikor mi együtt csodáltuk
csurranó, csodás ligetek alján
forró, színes madarak
daloló fészekrakását.

Tenyered gödrén forró ligetek
mesélnek elhagyott egekről
ahonnan együtt zuhantunk
két fehér ártatlan szűzek,
bimbóban elnyílt pompás virágok:
mert ölelés nélkül fogamzott
csodásszép égi gyermekünk,
hullató, lombos erdők ölébe.

Mint új istenben kék egekből most
széphangú orgonák zúgnak bennem,
álomhegyeim sorra beszakadnak, -
most eljöttél hozzám hullottan mint
a csillagok ősszel, mert úgy szeretlek
szememben hordva fehérszakállú
istenek végtelen életét és
úgy tanulom meg a csókjaidat
hivőn!
mint vénasszonyok a kártyavetést.

6

Csak körmeink sápadt félholdja ragyog
és szemünk sulyos függönyét leeresztve
vak kezeinkkel játszunk szerelmet, mert
lila madarak ülnek a ködben
a lámpák alatt és ha felnyitjuk
ködfalak nyílnak néma szemünkben és
már csak körmeink félholdja ragyog.

Néha harapunk. Fényes fogaink
vértjén csattogva törik a csók
és apró vércseppek koszorúja
lebben a homlokunk felé.
Csak kúszik, kúszik egy csillag
az égen és szerelmünk alatt
bókolva hajlik a fű, tapadnak
tapadnak a bokrok a szélben,
mint néha szelid szeretők nyelve
tapad, ha csókban összeér.

Földszagú rét vagy, a lihegésed egyszerű
mint a szeretkező béresparaszté és a
földanya átkos erejét hordozza tested.
Néha csak vágyad harangja kongat
és misére hív a lélekző csöndben
ziháló sötétnek tornya alatt.
Szerelmed rámhúll kerengve, mint hulló
nagy vadgesztenyelevél. Most is.
A bának áttetsző tiszta hajnalán
te vagy a föld, a test, a vér
és terajta kívül minden csak játék.

SIRÁLYSIKOLY

SIRÁLYSIKOLY

Élő anyámnak.

Vészes sirállyal ha fölsikoltok
nem hallja senki pedig
testvéreim
a milliók
sikoltanak akik meghalnak valahol
és milliók
akik helyett élek és szeretem árván
az adott asszonyt
s milliók
akik helyett álmodom az álmodot
és támadok fel Krisztusként
vérszínpiros rossz hajnalokon
a bűnre és a vágyra
alázatra és tisztaságra
s a születések szeretése és
temetések
testvéreim
miattam szépek!

SOK AUTÓ JÁR ITT

Hugomnak.

Testvérem, látod mennyi a koldus és nyomorúlt és mennyi az úri rongyszedő, csak mi vagyunk ketten; zártkezű koldusok és néma nyomorútlak.

Testvérem, add ide a kezed, sok autó jár itt és sok úriember és vigyázni kell; sötét kapualjak elölelnék, ha eleresztlek.

Testvérem, látod ketten vagyunk: egy apa álma és két anya kínja sikoltoz bennünk.

Két szép ölelésnek emlékeképen, látod, ittmaradtunk, két nagy álomemlék és álmaink a reggelbe csúsznak, nappali tarlón álmodunk és karonfogjuk egymást ha járunk.

SZEGÉNYSÉG ÉS GYŰLÖLET VERSE

Testvér, én éjjelenként füstfűrtös, fekete
tűzfalak tövén aludtam a szegénység és
gyűlölet álmaival s kiforgatott zsebekkel
ordítottam a szegénység dalát az aranyméhű
kazánok felé!

A gyűlölet szerető, gömbölyű szavai forgatták
az áttételek lomha kerekét, amikor telthúsu
fehér álmok szorúltak be a szijak közé!

Kezeim kemény munkáskezek súlyával csapdosták
a combjaimat és a gyárok lányait szerettem,
akik őszi seregek remegő fáradságát cipelték
a szegénység és gyűlölet hegyére s ujjaim a
csorduló olaj ázott útjai tapadón markolták
a semmit!

Verejtékkeresztectől görnyedő ráncokkal terhes
Golgotha volt a szememalja, ahol az éjek
szénporos Krisztusai feszültek kéken.

MEGBOCSÁJTÁS

Tejízü fehér gyermekek álmait
alszom és reggelre a szívem ragyog
mellem furcsa, csillogó táján.

Ma nyájat őriztem a jóság
dombjain éjjel de hajnalra
elveszitettem és most egyedül vagyok.

Mellemre hajtom csöndben a fejem
és szegény szívemet leejtem ilyenkor
egy-egy koldus halálos tenyerébe.

„ÉS SZÓLT ÉS BESZÉLT VALA KÁIN ÁBELLEL:”

(M. 1. 4., 8.)

G. D.-nek, bátyámnak.

Ábel, testvérem, tegnap fölkelte az ősi bűn,
megöltem hófehér álmaidat és hajsoltam magam
kárhozottan a hiábavalóság éjjeli útján, fagyott
szomorú fáknak glédája között a reggel elébe.

Napszagú földjeim párázva sirtak utánam,
kiűzött testem lihegő éji sebekkel világította
arcomra a megbánás piros rózsáit és koldulón
hívtalak átokbontó, nagy találkozásra.

Te szent voltál és a följánlás áhitata lengett
amikor megszülettél; az én régi napomon terhesen
zengett az ég, gyilkos nehezen szakadtam le
mint első levél az átkotnyögő keserű fáról.

És lettem Káin, domború mellemen kelt fel a nap
és térdeim fáradtsága hozta az alkonyt amikor
öltem s amikor szórtad utánam kergetőszavú
fájdalmaid és elémdöntötte éji futásom óreit
a fagyott, szomorú fákat.

Megbotoltam, felhasadt a húsom a gáton és
elestem s újra futottam feketén, bibliáson:
Káin vagyok és tegnap fölkelte az ősi bűn,
Káin vagyok és te vagy az Ábel!

MÁJUSI IGAZSÁG

Én is csak ma látom a tegnapot,
mert szegény szemeim betegek és
csak asszonyra és könnyre lettek,
pedig testvéreim
tegnap a májusi igazság járt az
uccátokon, virágokkal fölcicomázva.

Asszonnyal és könnyel a szememben
a májusi igazság útját taposom
a kőfalak között virágosan és
barnaszemű őzek jönnek hozzám,
megnyalják lecsüngő kezem és
cinkék raknak fészket a hajamba:
mert testvéreim,
utam átkozott őszi vetés, késő vetés
mulasztott májusokba.

VARIÁCIÓK SZOMORÚSÁGRA

ITALOS ÉNEK

(lassan énekelve, szomorúan.)

Meghalunk szegény barátom igen,
vétkesek vagyunk és
kacér szemünkkel most hazatértünk
fehér angyalok parázna szemeiből
s állunk a szélben is már,
kifordított tenyerek sápadt
tükrei közt, bizony elkésett
bánatok halmán hiába! már
fölöttünk szivárványszíntógás
biráknak fehér szakállát
lengeti látod a szél szegény,
szegény kacér szemünket
hunyjuk le végre, hogy lássunk.

VARIÁCIÓ SZOMORÚSÁGRA

Nézd én a fájdalma kertjéből jöttem
könnyes folyókon hullató ligeteken
és zokogástól rengő réteken át
a fájdalma kertjéből jöttem
ahol sirást hozott
a szél a nap az eső
a köd a hold a hó
az ég az ég az ég is!

És kelőhajnali színeken is sírtam
ha éppen egy érett alma
esett le csengve fáradtan az ágról
vagy egy madárnak röpködő íve
a föld felé hajolt és eltűnt
valahol a ringó zöld mögött.

Csak jöttem némán könnyes folyókon
hullató ligeteken és zokogástól rengő
réteken is némán keresztül csak a
sírásom csorgott szűz arcomon
mely már halovány mint a
hajnali holt hold mely
szégyen a hajnali hajnali égen.

BÉKESSÉG

Te, ez olyan jó, - ez a matató
hallgató, szomorú játék,
éjjeli játék szomorú szívvél
és szemekkel, magamellé
szeliden, hosszan odaejtett
szomorúujjú fehér kezekkel,
mikor egy bútor görbe lába
ernyős lámpám világa alól
csillan, mint néha léha szobákban
bronzfényű aktok sima háta.

MEDITÁCIÓ

Most már elhiszek mindent csöndben:
éjjel Mondschein szonátát és Ave
Máriát hallgattam egy szál
csöpögő gyertya mellett, - az
ablakon át fények feszültek a
falra furcsán, - imára kulcsolt
szívvel és kezekkel ültem, - ave,
ave! - a gyertya is tövig ég majd,
de a kedves keze mégis szép,
hosszú, keskeny, úgy szeretem
és ül rajtam a szerelem
mint régi templomok falán
fehér szentek fején megülő
fényesszemű és szelid galambok.

JÁMBOR NAPOK

SZERELMES VERS BOLDOGASSZONY NAPJÁN

Fázol? várj, betakarlak az éggel,
hajadra épül a himzett csillagok
csokra és holdat lehellek a
szemed fölé.

Már nem húz madarak búbos szerelme,
csak házak tárják lámpás ölüket
a szélnek és hangtalan fákon
ring a szerelem.

Valamikor az asszonyom leszel,
és átkozott költők rettentő téli
danákkal valahol a hegyeknek
alján hiába énekelnek.

Szép bánat feszül a homlokom
alatt és fekete tájak tükröznek
sötétén összecsörrenő fogaimon:
ne félj.

Csak a februári egyszerűség
érett most bennem szerelemmé és
teljes vagyok már, mint nyáron
egy zengő égszakadás!

ESTE. ASSZONY, GYEREKKEL A HÁTÁN

Hilbert Károlynak.

A város felé jövök a hegyről, nagy tele holddal
a fejem fölött,
szegényen, mint régi próféták, szendergő ösvény a
lábam alatt, - kincseim:
a cifra esteli város és az asszony, aki most jön
gyerekekkel a hátán és
megáll mellettem, köszön. Fiatal asszony, a szeme
szép, a szememet rajtafelejttem.
Megy tovább. Fogait mutatja, nevet, a gyerek pedig
búcsut integet a hátán.
Most nekikadnám papoknak örülő, mosolyos szívét
melyet este így magamban hordok,
de már késő van, sötétek az árkok. Kaszált füvek
közt görnyedt hátakkal viszik
az álmod és megszólalnak már mindenütt, énekes
hangon az esti kutyák.

TÉLI VERS

Béke legyen most mindenkivel:
jámbor öregek járnak az
első hó sarában és meghalnak
mire megjön a hajnal.

Hó, hó! fekete szemekben
sötétén fénylik az ég, rossz
bánat sír a lámpák alól és
száll elárvult terhes asszonyok
foganó átka, holdas
pocsolyákból a férfi felé.

Tél, tél! fél most a gyerek s
fél az üvegházban markos
marokkal nevelt gyöngyvirág;
az anyák gondja kiköltözött
az ereszekre és sipog, sipog:
leesett már az első hó
irgalom és béke, béke legyen
már mindenkivel.

Ó FÉNY, RAGYOGÁS, NAPSZEMÜ REGGEL!

Ó, nézd. Zsoltosmász tiszta a reggel
és szerelmes szavainkkal elszáll
a köd és minden tiszta lesz.

Ragyogj!

Nézd, csillog a tenger és üvegpartokon
cseng a faragott hullám a nap alatt!

Ó fény, ragyogás, napszemü reggel!

Imádkozz! és

mutasd meg magad, mert
üvegpartokon állunk és
átlátszók vagyunk. Vérünk
mint szentelt, metszett pohárban
arany színű bor; csillog hidegen.
Imádkozz, imádkozz értem!

Ó, csengenek a partok és remegnek;
torkunk áhítatot küld a ködök után
és megsimogatjuk a napot a
szemeinkkel és a szemeink fáznak!

Zenés üvegpartokon szeretlek
és imádkozz

ó, imádkozz értem!

mert csillogó reggeleken is kiáltom
hogy érted csillognak a megcsengő
partok és érted a napszemü távol!

ÁDVENT. KÉSEI EMBER

Megy vezna fenyővel a hóna alatt
a sárban szegény; kalapja körül a
kedve leng ijedten, mint nyáron, sárló
tehénnek feje körül a méla bánat!

(Tán gyerek is még ő és félti a
mennyből az angyalt; tegnap még kis
szőke szakálla fölött az ajkain
néha fölpattant a lázas öröm!)

De ma már csak megy vezna fenyővel
a hóna alatt; fáradt két lába
két érett gyümölcs a sárban csattog!
és énekel szegény!

JÁMBOR NAPOK

Együtt kelek a nappal, hajamat fésüli-
marja a hegyek felől a szél:
ébredő utak között, színes vetések és
virágos mákföldek fölött lengetem
hajnali szomorúságom.

Kedvesem messze van és
hogy szép maradjon, fürdetem néha
könnyeimben: füveket hordok a fogaim
között és szembenézek a nappal ha
rágondolok.

Déli árnyékos heverőn, - evés után -
ha elönt a bánat,
parasztlányok kibontott mellén
játszik szótlán a kezem és este
hazatérek nagyokat lépve,
a hallgató kertek alatt.

Mintahogy szarvakat bimbózó
borjakkal és nagy sáros tehenekkel
hazafelé ballag - ha eljön az este -
a jámbor.

CSÖNDES SOROK LEHAJTOTT FEJJEL

Forgács Antalnak.

Éjfélre szült az anyám, hajnalra
meghalt, elvitte a láz és én a
mezőkön szülő erős anyákra
gondolok cifra szavakkal.

Apámat éjjel elvitte egyszer
a kórházi ágyról, szájítató
orvosok közül a gond; akkor
otthagytam a vörösszemű
embereket, egyedül éltem
és élek a házakon kívül
régóta már.

Az őseimet elfelejtettem,
utódom nem lesz, mert nem akarom,
kedvesem meddő ölet ölelem
sápadt holdak alatt és nem tudom
elhinni néki, hogy szeret.

Néha csók közben azt hiszem hogy
rossz ő, pedig meddő csak és
szomorú, de szomorú vagyok
én is és ha hajnalban a
csillagok hívnak, egymást karolva
mégis, együtt indulunk ketten
a napfény felé.